

Mottagare
Tekniska nämnden

Visby innerstad FNI

Förslag till beslut

Tekniska nämnden emottar informationen om det framtagna alternativet för avfallsinsamlingssystem i Visby innerstad, som innebär att grunden är 240-liters tvåfackskärl, med eller utan tillval beroende på fastighetens beskaffenhet.

Sammanfattning

Från och med 1 januari 2024 har kommunerna i Sverige tagit över ansvaret för insamling av hushållens förpackningsavfall, en förändring som drivs av EU:s nya förordning. Målet är att all insamling ska ske fastighetsnära senast 1 januari 2027.

Region Gotland beslutade i december 2023 att införa fyrfackskärl för fastighetsnära insamling för en- och tvåfamiljshus samt fritidshus med start 1 januari 2026. För Visby innerstad ansågs dock en separat utredning nödvändig på grund av de unika förutsättningarna i världsarvsstaden.

Avfallsavdelningen på Region Gotland anlidade konsultfirman Sweco för att genomföra denna utredning. Syftet var att ta fram förslag på hur ett framtida fastighetsnära insamlingssystem bäst kan utformas för Visby innerstad, med hänsyn till de specifika platsförhållandena. Utredningen har jämfört hur andra kommuner har löst frågan samt genom intervjuer med boende i Visby

Utredningen har nu presenterat olika lösningar och kombinationer för fastighetsnära insamling av kommunalt avfall i Visby innerstad, med start 1 januari 2027. Den omfattar alla nödvändiga avfallsfraktioner, inklusive returpapper/tidningar. Totalt presenteras lösningar för åtta separata avfallsfraktioner.

Gemensamt för alla förslag är att befintliga insamlingskärl ska ersättas med nya kärllösningar, i form av tvåfackskärl med påbyggnadsbehållare.

Ärendet har beretts i Avfallsberedningen 2025-04-02, beredningen ställer sig bakom förvaltningens framtagna alternativ.

Ärendebeskrivning

Utvärdering av alternativa insamlingslösningar i Visby innerstad

Denna utredning föreslår olika lösningar för fastighetsnära insamling av avfall under kommunalt ansvar inom Visby innerstad, från och med 1 januari 2027.

Den omfattar åtta separata avfallsfraktioner, inklusive returpapper/tidningar.

Syftet är att ersätta befintliga insamlingskärl med nya lösningar för att effektivisera ytan och tömningsfrekvensen. Utvärderingen av funktionella insamlingssystem har gjorts med hänsyn till Visby innerstads unika förutsättningar som en medeltida stad med begränsningar och krav.

Kriterier och begränsningar/krav för avfallshantering i Visby innerstad:

- **Utrymme utomhus:** Begränsat på de flesta fastigheter på grund av äldre bebyggelse.
- **Tillgänglighet:** Begränsad för avfallshämtning (smala portar, etc.).
- **Framkomlighet på gatorna:** Vägnätet har begränsad framkomlighet för fordon; nya system får inte kräva större fordon.
- **Hänsyn till kulturarvet:** Bygglov krävs i större utsträckning.
- **Medborgarens synpunkter:** En enkät har skickats ut för att undersöka möjligheter till utökning.
- **Ekonomisk rimlighet:** En balans mellan funktionellt system och rimlig kostnad måste uppnås.

Utredningen presenterar befintliga insamlingssystem som används i Sverige och utvärderar deras funktionalitet baserat på insamlingsresultat, miljöaspekter (körsträckor), införandetid, arbetsmiljö, infrastruktur och användarperspektiv.

Utvärderingen visar att det enda funktionella insamlingssystemet för Visby innerstad är minst ett 240-liters tvåfackssystem, med eller utan sidolösningar på ungefär 40 liter. Detta system anpassas efter kundens förutsättningar för att kunna sortera ut de åtta avfallsfraktionerna, vilket bedöms vara avgörande med tanke på Visby innerstads specifika förhållanden.

De slutsatser som kan dras från enkätsvaren är att förutsättningar och åsikter varierar bland de boende och verksamma i Visby innerstad. Vissa svaranden har redan väl fungerande fastighetsnära insamling av förpackningar (flerbostadshus) medan andra uppger att de idag har brist på uppställningsyta och att det skulle vara omöjligt att få plats med större och/eller fler kärl. Även åsikter och inställning till fastighetsnära insamling varierar bland de svarande. Vissa är positiva och menar att det underlättar för de som inte har bil, eller har andra framkomlighetsproblem, och som därför inte kan ta sig till dagens återvinningsstationer eller återvinningscentraler. Å andra sidan är det flera svaranden som uppger att det idag fungerar bra att lämna förpackningar på återvinningsstationer eller återvinningscentraler och att det endast blir ett bekymmer att frigöra utrymme för ytterligare kärl på fastigheten. En farhåga uppges vara att fler och/eller större kärl skulle konkurrera med till exempel cykelparkering och sociala ytor på innergårdar.

	Fyrfack 370l	Fyrfack 240l	Optisk sortering	Tvåfack 240l med eller utan behållare för sidolösningar
Utrymme utomhus på fastigheter	Red	Green	Green	Green
Tillgängligheten till fastigheter	Red	Green	Green	Green
Framkomlighet på gatorna	Red	Red	Green	Green
Hänsyn till kulturarvet	Red	Green	Green	Green
Medborgares synpunkter och förutsättningar	Red	Red	Green	Green
Ekonomisk rimlighet	Green	Green	Red	Green

SWECO

Bedömning

Teknikförvaltningen har tagit del av utredningen och det framtagna förslaget för fastighetsnära insamling i Visby innerstad och beslutar att anta förslaget.

Barn- och genusperspektiv – hållbar avfallsinsamling för framtida generationer

Landsbygdsperspektiv – Avfallsinsamlingen gäller endast Visby innerstad då resterande Gotland redan har en lösning.

Ekonomisk konsekvensanalys – Kostnaden för det dyrare systemvalet med ett 240 liters tvåfackskärl och sex sidolösningar á 40 liter kommer innebära en investeringskostnad på 2 miljoner kronor. Denna kostnad läggs på grundavgiften, tillsammans med övriga investeringar för insamlingskärl på Gotland för att nå lagkravet om hemsortering.

Miljö- och klimatperspektiv – Ett fastighetsnära insamlingssystem i Visby innerstad med tvåfackskärl av återvunnen plast för åtta fraktioner har potential att öka källsorteringen och minska restavfallet, vilket är positivt för miljön. Minskade privata transporter till återvinningsstationer kan också bidra till lägre utsläpp. Viktigt är tydlig information till invånarna för att undvika felsortering. Uppföljning och optimering av logistiken blir avgörande för att maximera miljöfördelarna och säkerställa ett hållbart system.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknikförvaltningen daterad 2025-05-07
Utredning av insamlingssystem för fastighetsnära insamling av förpackningar i Visby Innerstad
Minnesanteckningar avfallsberedning 250402

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör